

Op 28 februari 2019 zijn bij de raadsgriffie vragen binnen gekomen van de heer van Dijk van de fractie D66 gericht aan de voorzitter van de Raad op grond van ex artikel 35 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad. Het college van Burgemeester en Wethouders beantwoordt de vragen als volgt.

Inleiding

Woensdag 27 februari 2019 heeft de Raad van State uitspraak 201800854/1 gedaan. De hoogste bestuursrechter heeft geoordeeld dat onwetende landeigenaren niet de gemeentelijke opruimkosten van gedumpt drugsafval in een bepaald weiland in Nuenen hoeven te betalen. Deskundigen menen dat deze uitspraak gevolgen zal hebben voor het opruimen van illegaal achtergelaten drugsafval in heel Nederland. D66-raadslid Vic van Dijk stelt daarom de volgende schriftelijke vragen aan het college van burgemeester en wethouders van Enschede.

Vragen

1. Verhaalt het college de opruimkosten van drugsafval, asbest, grofvuil en ander afval op landeigenaren? Waarom vindt het college dit rechtvaardig? In hoeverre is dit beleid anders dan bijvoorbeeld het beleid omtrent het verwijderen van explosieven? Om hoeveel dumpingen en kosten gaat het de laatste jaren in Enschede?
2. Hoogleraar staatsrecht Paul Bovend'Eert vindt het van onbehoorlijk bestuur getuigen [2] dat bepaalde gemeenten de opruimkosten van drugsafval verhalen op inwoners die daar niets mee te maken hebben. Heeft het college de juridische houdbaarheid van het beleid afgewogen? Hoe kijkt het college daar nu met de uitspraak van woensdag naar?
3. Wat zijn de gevolgen van deze uitspraak voor de praktijk in Enschede? En wat vindt het college van die gevolgen?
4. Hoe wil het college omgaan met dumpingen van drugsafval? Met andere woorden, wat zou zij voorstellen aan de wetgever in Den Haag?
5. Wat kan de gemeente zelf regelen in bijvoorbeeld de APV? Zou het college hier voorstellen over willen doen aan de raad?
6. Wat maakt nu dat de kosten van het opruimen zo hoog zijn? Komen de hoge kosten door de lekkages van chemicaliën die vaak optreden? Kan het college een creatieve maatregel bedenken om de kosten te beperken?
7. Is de ligging van Enschede aan de grens met Duitsland van invloed op de drugsafvaldumpingen?

Beantwoording

Ad 1. Verhaalt het college de opruimkosten van drugsafval, asbest, grofvuil en ander afval op landeigenaren? Waarom vindt het college dit rechtvaardig? In hoeverre is dit beleid anders dan bijvoorbeeld het beleid omtrent het verwijderen van explosieven? Om hoeveel dumpingen en kosten gaat het de laatste jaren in Enschede?

Nee, tenzij er een duidelijke indicatie is dat de betrokkene ook als overtreder kan worden aangewezen.

Overtreder

De belangrijkste vraag bij het verhalen van kosten is of iemand kan worden aangewezen als overtreder van de betreffende wet- en regelgeving. In de uitspraak van de Afdeling geeft zij aan: *“slechts kan worden gezegd dat de erven het weiland in strijd met het bestemmingsplan gebruikten als zij wisten of redelijkerwijs konden weten van het strijdig gebruik.”* Dit houdt in dat een partij slechts overtreder is, indien zij wist of redelijkerwijs kon weten dat er sprake was van een overtreding. Verder moet er logischerwijs sprake zijn van enige invloed op de situatie.

Deze lijn van de Afdeling is niet nieuw. Er zijn eerder uitspraken geweest over illegale dumpingen die niet verhaald konden worden op onschuldige betrokkenen.

Deze werkwijze werd dus reeds toegepast bij de door ons bekende gevallen. Slechts wanneer in een specifiek geval de eigenaar van de grond wist, of redelijkerwijs kon weten van de overtreding en hier redelijkerwijs enige invloed op heeft gehad of had kunnen hebben, wordt deze partij ook aangewezen als overtreder. In die gevallen wordt een poging gedaan de kosten te verhalen.

Mensen die niets te maken hebben met een dumping en slachtoffer worden zonder enige eigen invloed, worden nooit als overtreder aangemerkt. Op hen worden nooit enige kosten verhaald.

Deze handelswijze vindt het college rechtvaardig, nu onschuldige mensen niet gestraft worden, terwijl partijen die wel betrokken zijn bij een illegale dumping daar niet ongestraft vanaf komen. En los van het voorgaande is het milieu en de volksgezondheid gebaat bij een adequate en snelle opruimactie.

Explosievenbeleid

De gemeente heeft explosievenbeleid. De manier waarop met de kosten wordt omgegaan is niet verankerd in dat beleid. Wel hebben we 'common practice' ontwikkeld. Het gaat te ver om in het kader van deze vraag de volledige lijn uit te leggen, maar de grove lijn is als volgt: De kosten die gemaakt worden ten behoeve van het onderzoek naar explosieven, alsmede de kosten die bij het ontmantelen van de locatie gemoeid zijn, met uitzondering van de kosten die de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) maakt, komen voor rekening van de gemeente. Het Rijk heeft subsidie beschikbaar gesteld voor een tegemoetkoming in deze kosten van maximaal 70%. De overige (minimaal) 30% komt voor rekening van de landeigenaren. Het is daarbij niet relevant of de landeigenaar enige betrokkenheid heeft (gehad) bij de explosieven, of dat deze onschuldig betrokkene is. Overigens is in de meeste gevallen het een (potentiele) eigenaar wel bekend dat er sprake is van explosieven-verdacht terrein (denk aan voormalige defensie terreinen).

In zoverre is dit beleid anders, omdat (een deel van) de kosten in alle gevallen wordt verhaald op de landeigenaren, onschuldig of niet. Zoals hierboven aangegeven heeft het onschuldig betrokken zijn bij een dumping wel tot gevolg dat de kosten niet voor rekening komen van de landeigenaar.

Laatste jaren

In 2018 zijn wij geconfronteerd met een middelgrote en grote vondst van druggerelateerde stoffen. Het gaat om een aantal vaten in het openbaar gebied in november 2018 en de vondst van een oplegger met meer dan 70 vaten op het grondgebied van een bedrijf. Voor kleine vondsten, bijvoorbeeld een enkele jerrycan in de berm, geldt dat deze niet als handhavingstraject worden opgepakt, nu deze veelal in de openbare ruimte gevonden worden.

De kosten voor die twee vondsten betrof ongeveer €75.000,-. Kleine vondsten werden in het verleden niet afzonderlijk geregistreerd. De kosten hiervan zijn dus niet in beeld. Voor 2019 geldt dat we dit anders gaan aanpakken, zodat ook die kosten in beeld kunnen worden gebracht.

Ad 2 Hoogleraar staatsrecht Paul Bovend'Eert vindt het van onbehoorlijk bestuur getuigen dat bepaalde gemeenten de opruimkosten van drugsafval verhalen op inwoners die daar niets mee te maken hebben. Heeft het college de juridische houdbaarheid van het beleid afgewogen? Hoe kijkt het college daar nu met de uitspraak van woensdag naar?

Zoals in het vorige antwoord al is aangegeven, is de handelswijze al in lijn met de uitspraak en hetgeen de heer Bovend'Eert stelt. Deze uitspraak bevestigt de juiste handelswijze van het college.

Ad 3 Wat zijn de gevolgen van deze uitspraak voor de praktijk in Enschede? En wat vindt het college van die gevolgen?

Nu de handelswijze al in lijn is met de uitspraak, heeft de uitspraak geen gevolgen voor de praktijk in Enschede.

Ad 4 Hoe wil het college omgaan met dumpingen van drugsafval? Met andere woorden, wat zou zij voorstellen aan de wetgever in Den Haag?

Naar mening van het college moeten vanuit het rijk gelden beschikbaar gesteld worden om de kosten die gemeenten moeten maken (gedeeltelijk) te kunnen compenseren. Daarnaast moet landelijk aandacht besteed worden aan het fenomeen drugsafvaldumping en bekeken worden welke maatregelen getroffen kunnen worden om dit landelijk minder te laten voorkomen. Tot die tijd zal de gemeente zelf budget moeten vrijmaken om de kosten, die op de onschuldige grondeigenaar niet zijn te verhalen, te kunnen dekken. In de zomernota zal u hierover een voorstel aantreffen.

Ad 5 Wat kan de gemeente zelf regelen in bijvoorbeeld de APV? Zou het college hier voorstellen over willen doen aan de raad?

Dat (drugs)afvaldumping illegaal is, blijkt al uit verschillende regelgeving. De Wet milieubeheer, de Wabo, de Wet bodembescherming, het Activiteitenbesluit milieubeheer, allemaal zeggen ze al iets over wat wel en niet opgeslagen/gestort/gedumpt/etc. mag. In de APV staan al regels over het aanbieden van afval. Vooralsnog is er geen reden om de regelgeving aan te passen, nu niet gebleken is dat deze tekort schiet.

Ad 6 Wat maakt nu dat de kosten van het opruimen zo hoog zijn? Komen de hoge kosten door de lekkages van chemicaliën die vaak optreden? Kan het college een creatieve maatregel bedenken om de kosten te beperken?

De kosten van het opruimen variëren van €150,- tot €60.000,-. Het verschil zit vooral in de omvang van de dump. Bij een kleine dump kan een afvalverwerker als Twente Milieu zorg dragen voor het verwijderen van de (lege) jerrycans. Die kosten zijn relatief laag. Voor een middelgrote dump in het buitengebied moet er al snel meer geregeld worden. Indien de plaats beveiligd moet worden levert dit ook extra kosten op voor de gemeente. Materialen en hulpmiddelen als een kraan of lichtmast kunnen kostenverhogend werken. Tenslotte is het vernietigen van de chemicaliën een hoge kostenpost. Hoe meer liters vernietigd moeten worden, hoe hoger de prijs. Vooralsnog hebben we niet te maken gehad met lekkages, maar in dat geval zullen de kosten zeker oplopen.

Een creatieve maatregel is ons inziens niet voorhanden. Wel belangrijk is het voorhanden hebben van een budget waaruit het opruimen van deze dumpingen betaald kunnen worden (zie ook het antwoord op vraag 4), het goed registreren van de gevallen en kosten en een goede afstemming met ketenpartners.

Ad 7 Is de ligging van Enschede aan de grens met Duitsland van invloed op de drugsafvaldumpingen?

Dit valt niet goed in te schatten. Wel is bekend dat er een tendens is dat dit soort illegale laboratoria met bijbehorende dumpingen vanuit het zuiden van Nederland verplaatst worden naar het oosten en noorden van Nederland. Dit wordt het zgn. waterbedeffect genoemd.

Enschede, 19 maart 2019

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

E.A. Smit

dr. G.O. van Veldhuizen